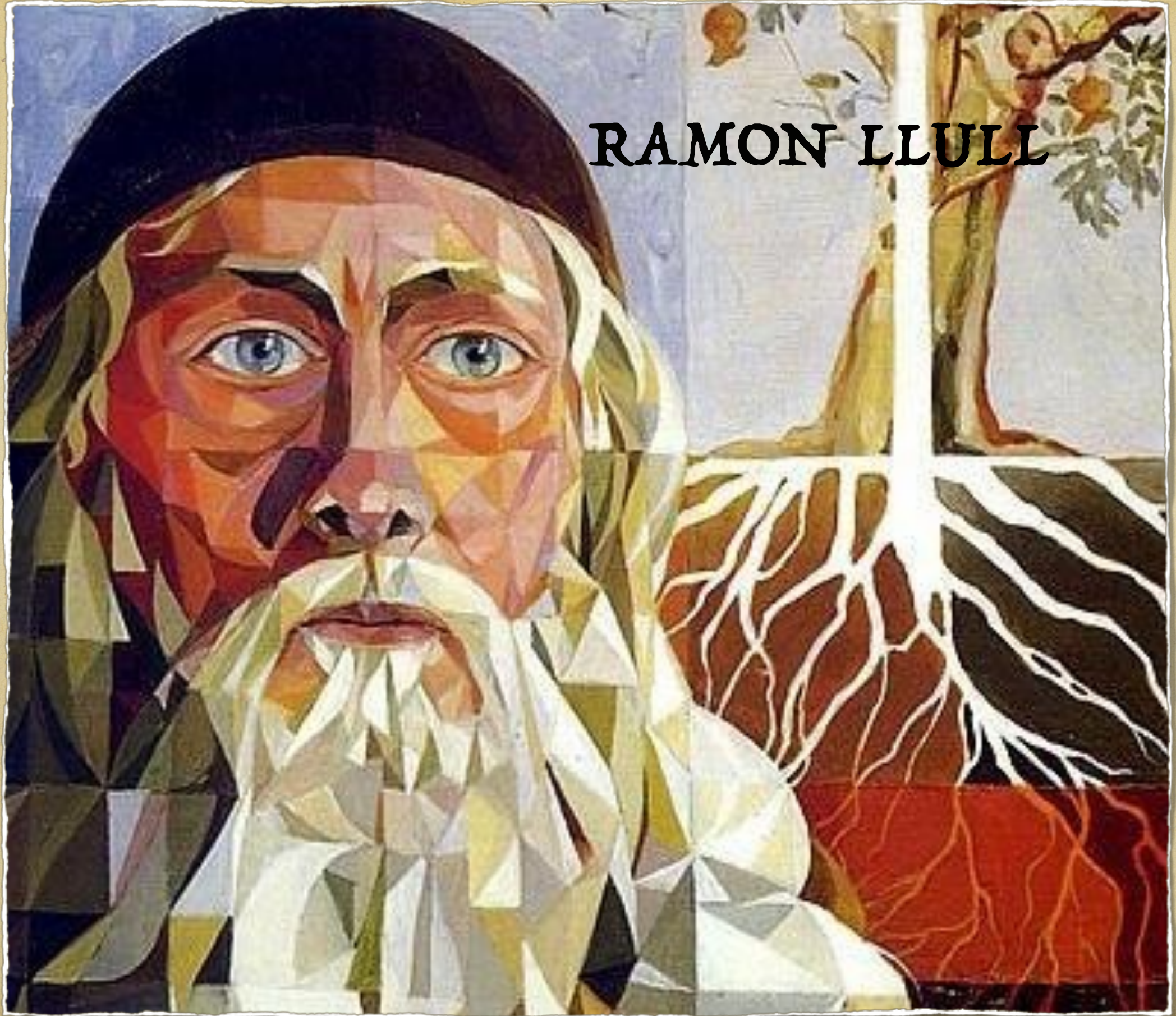

RAMON LLULL

1232 Naixement de Ramon Llull a Ciutat de Mallorca.

1257 Llull es casa amb Blanca Picany i es relaciona amb l'infant Jaume, fill menor de Jaume el Conqueridor, destinat des de 1253 a ser rei de Mallorca.

1263 "Conversió a la penitència", a l'edat de trenta anys.

1265 Després d'una peregrinació a Rocamador i Sant Jaume de Compostel·la, Llull s'entrevista, segurament a Barcelona, amb sant Ramon de Penyafort, que li aconsella que estudiï no a París sinó a Mallorca. Compra un esclau moro i s'inicien nou anys de formació intel·lectual i lingüística.

1271- Al final dels nou anys d'estudi, Llull escriu les seves primeres obres, la Lògica d'Algatzell i el Llibre de contemplació.

1274 Mort de l'esclau que li ha ensenyat l'àrab. Il·luminació de Randa, primera versió de l'Art (Art abreujada d'atrotar veritat), i començament de l'Etapa Quaternària de la producció lul·liana.

1275 Llull és cridat a Montpeller pel príncep Jaume i sotmet les seves obres a l'anàlisi d'un expert franciscà, que les aprova.

1276 El 17 d'octubre una butlla papal confirma la fundació del monestir de Miramar sufragada per Jaume II on tretze franciscans estudien àrab i l'Art.

1283 A Montpeller Llull escriu la novel·la Blaquerna, i una reelaboració del seu sistema en l'Art demostrativa.

1287 Primera visita de Llull a la cort papal; no hi aconsegueix res a causa de la mort recent d'Honorí IV.

1287- Primera visita a París. S'entrevista amb el rei Felip IV el Bell; contactes amb Pere de Llemotges. Els primers intents d'ensenyança universitària fracassen.

1289 Redacció del Fèlix o Llibre de Meravelles.

1290 A Montpeller simplifica i reformula el seu sistema en l'Ars inventiva veritatis; començament de l'Etapa Ternària del seu pensament. Rep una carta de recomanació del general dels Franciscans, Ramon Gaufredi, que l'autoritza a ensenyar als convents d'Itàlia.

- 1292 A Roma Llull (que ja té 60 anys) dedica al papa Nicolau IV la seva primera obra sobre la croada.
- 1293 Crisi psicològica a Gènova seguida pel primer viatge al Nord d'Àfrica (a Tunis).
- 1294 Estada a Nàpols, amb visita ràpida a Mallorca i a Barcelona. Acaba la Taula general començada l'any anterior a Tunis, i fa una Petició a Celestí V, que només va ser papa durant cinc mesos.
- 1295 Estada a Roma, on fa una Petició similar a Bonifaci VIII, nou papa elegit el desembre de l'any anterior. Escriu el Desconhort i comença l'Arbre de ciència (que acaba el primer d'abril de l'any següent).
- 1297- Segona estada a París, on dedica als reis de França l'Arbre de filosofia d'amor. També hi escriu la *Declaratio per modum dialogi edita*
1299 *contra aliquorum philosophorum opiniones*, el *Tractat d'astronomia* i el *Liber de geometria nova*.
- 1299 Passa els darrers mesos de l'any a Barcelona, on dedica el Dictat de Ramon i el Llibre de oració a Jaume II d'Aragó, del qual Llull rep permís per predicar en totes les sinagogues i mesquites dels seus dominis.
- 1300- Primera estada llarga a Mallorca després de molts anys. Escriu el Cant de Ramon.
1301
- 1301- Viatge a Xipre, Armènia Menor (costa del golf d'Iskenderun) i potser Jerusalem. Escriu la Rhetorica nova.
1302
- 1303- Estades a Gènova i a Montpeller. Possible tercer viatge a París.
1305
- 1305 A Montpeller escriu el *Liber de ascensu et descensu intellectus* i la seva obra política més important, el Liber de fine. A Barcelona durant l'estiu rep dues subvencions del rei. A l'octubre torna a Montpeller on és present a l'entrevista entre el nou papa Climent V i els reis d'Aragó i Mallorca. El 14 de novembre Llull assisteix a la coronació de Climent V a Lió, i adreça en va una petició a aquest papa. Comença la formulació definitiva del seu sistema, l'*Ars generalis ultima*.

- 1307 Segon viatge al Nord d'Àfrica, a Bugia, on Lluïl és empresonat durant sis mesos i finalment expulsat. Naufragi prop de Pisa.
- 1308 A Pisa escriu l'Art breu, acaba l'*Ars generalis ultima*, i torna a escriure l'obra començada a Bugia i perduda en el naufragi, la *Disputatio Raymundi christiani et Homeri saraceni*. Intents a Pisa i Gènova de promoure una croada. Lluïl té 75 anys. A Montpeller dedica a Climent V i Felip IV de França l'*Ars Dei*, una àmplia aplicació de l'Art a la teologia. Probable encontre de Lluïl i Arnau de Vilanova a Marsella.
- 1309 A Montpeller escriu una nova obra sobre la croada, el *Liber de acquisitione Terrae sanctae*, una carta a Jaume II d'Aragó, i una sèrie d'obres preparant el
- 1309 Quarta i darrera estada a París, on escriu una trentena d'obres, la majoria de tema antiaverroista; en dedica set al rei. El 1310 40 mestres i
-1311 batxillers en Arts i Medicina firmen un document aprovant l'Art breu, i Lluïl rep una carta de recomanació de Felip IV. El 1311 escriu el *Liber natalis parvi pueri Jesu* i el *Liber lamentationis philosophiae*, dicta la *Vita coetanea*, i rep una aprovació del canceller de la Universitat de París.
- 1312- Passa per Montpeller (maig de 1312) camí de Mallorca, on escriu un cicle de 182 sermons i dicta testament (abril de 1313). Ja té uns 81 anys.
1313
- 1313- Estada a Messina.
1314
- 1314 Tercera missió al Nord d'Àfrica, altra vegada a Tunis. Dedicava obres al soldà i manté correspondència amb Jaume II d'Aragó, a qui demana un
-1315 franciscà que l'ajudi a traduir els seus escrits al llatí. Les seves darreres obres daten del desembre de 1315.
- 1316 Pel març o abans mor a Tunis, en el vaixell de tornada o a Mallorca mateix. Devia tenir uns 84 anys.

Blanca Picany, esposa de Ramon Llull

Dona mallorquina d'origen noble que fou l'esposa de Ramon Llull (1232-1316), l'autor més important de la cultura catalana medieval. Blanca Picany va compartir la vida durant uns anys amb un home excepcional, que va decidir treballar per convertir els infidels al cristianisme amb l'ús de la raó, en un temps en què predominaven les guerres i les croades. Però alhora que prenia aquesta decisió heroica, Ramon es va convertir a la penitència i això va partir com amb una espasa la seva vida familiar.

En realitat tenim molt poques dades sobre Blanca Picany. No sabem la data exacta del seu naixement, però sí que pertanyia a una rica família cristiana que, com moltes d'altres, s'havia establert a Mallorca després que Jaume I hagués conquerit l'illa el 1229. El seu pare es deia Francesc i devia tenir un germà anomenat Jaume. La seva infantesa devia transcórrer dolçament per aquelles terres que acabaven de ser incorporades a la Corona catalanoaragonesa, però que encara eren plenes de musulmans i tenien lligams comercials amb el Nord d'Àfrica. Blanca devia ser educada com totes les nenes de bona família: li devien haver ensenyat a portar bé una casa i a estar enfeinada tot el dia, perquè si no tenia temps lliure no tindria mals pensaments. El seu germà Jaume, en canvi, devia anar a l'escola a partir dels vuit anys, primer a aprendre la doctrina cristiana i després a estudiar una mica de llatí i aritmètica. Quan Blanca va arribar a l'adolescència, els Picany devien pactar un casament que fos avantatjós per a la família. Es van fixar en els Llull, una família barcelonina que també s'havia establert a Mallorca després de la conquesta.

Els Llull no eren tan rics com els Picany, però gaudien d'una bona posició: tenien terres a Ciutat de Mallorca i pels voltants, a prop de Pollença i també a Catalunya, tenien esclaus que treballaven per a ells i tenien un fill, Ramon, que es veia inquiet i espavilat. Segurament les dues famílies es van posar d'acord en el dot que havia de rebre la noia i van casar-los el 1257, quan Ramon Llull tenia 25 anys i Blanca Picany n'havia de tenir alguns menys. Potser 18?

De casats, Blanca i Ramon van viure còmodament gràcies a l'herència familiar i a la feina de Ramon a la cort del príncep Jaume, el fill petit de Jaume I que més endavant (1276) seria rei de Mallorca. Segurament Ramon honrava la seva esposa Blanca i ella el corresponia respectant-lo i obeint-lo, i potser amb el temps es van arribar a estimar i tot. Com que l'objectiu del matrimoni era tenir fills, Blanca i Ramon en van tenir dos, Domingo i Magdalena, que devien néixer abans de 1263.

Aquest any, però, un esdeveniment sobtat va començar a canviar la vida del matrimoni: mentre componia cançons trobadoresques en les quals lloava la bellesa de les dames de l'alta noblesa, com feien molts cavallers del seu temps, Ramon va tenir una aparició divina que li va manar que ho abandonés tot i que dediqués la seva vida a escriure un llibre per lluitar contra els infidels.

Impressionat per la revelació i després d'haver superat els dubtes lògics, Ramon va vendre les seves possessions, reservant-ne una petita part per a l'esposa i els fills, això sí, i se'n va anar a meditar a Rocamador, un santuari molt famós del sud de França, per emprendre el pelegrinatge fins a Santiago de Compostela. Quan va tornar a Mallorca, el 1265, potser ja havia decidit la seva conversió a la vida religiosa, però sense entrar en cap orde ni congregació.

Tot i que Ramon va continuar portant els negocis familiars durant uns anys, al final va acabar per abandonar totes les tasques que el relacionaven amb la vida més quotidiana. Ens podem imaginar les discussions que devia tenir el matrimoni aleshores: amb els ulls brillants, Ramon devia explicar que estava cansat dels béns temporals i que contemplar, estimar i servir Déu eren les coses més meravelloses que es podien fer en aquest món. Blanca devia envermellir pensant-se que no havia estat una bona esposa, devia plorar amb llàgrimes que li naixien del cor i al final devia acabar acceptant que el marit marxés a predicar la paraula de Déu per tot arreu.

Amb el marit capficat en la vida d'oració i penitència, Blanca Picany es devia sentir com si s'hagués quedat viuda. Però sense ser-ho i sense poder-se tornar a casar amb ningú, en uns temps en què la presència d'un home a la família era fonamental per continuar endavant. Possiblement per això, Blanca s'adreça al batlle de Ciutat de Mallorca, Pere de Caldes, per demanar-li que nomeni un administrador que tingui cura de les possessions de la família, perquè el seu marit "s'ha tornat tan contemplatiu que no s'ocupa de l'administració dels seus béns temporals i així els seus béns es perden i són destruïts", com diu un document datat el 13 de març de 1276.

Mai no sabrem què devia sentir Blanca quan escoltava els viatgers que passaven per Mallorca i contaven notícies extraordinàries del seu marit, que va escriure més de 200 obres, va viatjar per tota Europa i el Nord d'Àfrica, es va entrevistar amb reis i papes i es va relacionar amb la Universitat de París, la més important del moment. Ni tampoc no sabrem què pensaven Domingo i Magdalena del seu pare cèlebre i absent. L'admiraven? L'estimaven? O l'odiaven per haver-los deixat tots tres sols? Potser una barreja de les tres coses... L'única certesa que tenim és que des de la llunyania Ramon Llull mai no els va oblidar del tot ja que als 81 anys, a l'hora de redactar el seu testament (1313), va deixar uns quants diners a Domingo i uns altres a Magdalena, casada amb el noble Pere de Sentmenat. Blanca Picany no apareix en el document, per la qual cosa deduíem que la soferta esposa ja havia abandonat aquest món. i que Ramon va continuar portant els negocis familiars durant uns anys, al final va acabar per abandonar totes les tasques que el relacionaven amb la vida més quotidiana. Ens podem imaginar les discussions que devia tenir el matrimoni aleshores: amb els ulls brillants, Ramon devia explicar que estava cansat dels béns temporals i que contemplar, estimar i servir Déu eren les coses més meravelloses que es podien fer en aquest món. Blanca devia envermellar pensant-se que no havia estat una bona esposa, devia plorar amb llàgrimes que li naixien del cor i al final devia acabar acceptant que el marit marxés a predicar la paraula de Déu per tot arreu.

Amb el marit capficat en la vida d'oració i penitència, Blanca Picany es devia sentir com si s'hagués quedat viuda. Però sense ser-ho i sense poder-se tornar a casar amb ningú, en uns temps en què la presència d'un home a la família era fonamental per continuar endavant. Possiblement per això, Blanca s'adreça al batlle de Ciutat de Mallorca, Pere de Caldes, per demanar-li que nomeni un administrador que tingui cura de les possessions de la família, perquè el seu marit "s'ha tornat tan contemplatiu que no s'ocupa de l'administració dels seus béns temporals i així els seus béns es perden i són destruïts", com diu un document datat el 13 de març de 1276.

Mai no sabrem què devia sentir Blanca quan escoltava els viatgers que passaven per Mallorca i contaven notícies extraordinàries del seu marit, que va escriure més de 200 obres, va viatjar per tota Europa i el Nord d'Àfrica, es va entrevistar amb reis i papes i es va relacionar amb la Universitat de París, la més important del moment. Ni tampoc no sabrem què pensaven Domingo i Magdalena del seu pare cèlebre i absent. L'admiraven? L'estimaven? O l'odiaven per haver-los deixat tots tres sols? Potser una barreja de les tres coses... L'única certesa que tenim és que des de la llunyania Ramon Llull mai no els va oblidar del tot ja que als 81 anys, a l'hora de redactar el seu testament (1313), va deixar uns quants diners a Domingo i uns altres a Magdalena, casada amb el noble Pere de Sentmenat. Blanca Picany no apareix en el document, per la qual cosa deduíem que la soferta esposa ja havia abandonat aquest món.

La conversió

Llull va néixer a Mallorca cap a 1232 o 1233, és a dir, tres o quatre anys després de la conquesta cristiana de l'illa. Sense cap mena de dubte, aquest fet va marcar-lo profundament i explica la seva preocupació per la conversió dels no cristians. Malgrat tot, durant les tres primeres dècades de la seva existència va fer la vida que era esperable en algú del seu estament. Com a cortesà de l'infant Jaume de Mallorca, va tenir responsabilitats en l'administració de la cort, es va casar i va tenir fills.

Arribat als trenta anys, cap al 1263, la seva vida va fer un tomb radical. Llull el va qualificar de "conversió a la penitència". Va decidir que havia de consagrar-se a la causa de Jesucrist, i va dedicar nou anys a formar-se per escriure "el millor llibre contra els errors dels infidels". Entre els coneixements que es va esforçar per adquirir, hi havia nocions d'àrab suficients per a escriure i disputar en aquesta llengua. Va ser llavors que va començar a escriure. Dins d'aquest període destaca l'inaugural i extensíssim Llibre de contemplació, escrit primer en àrab i després en català.

Llull visqué, però, una altra experiència radical: la il·luminació de Randa. L'any 1274, estant en oració a la muntanya de Randa, va tenir una intuïció genial, que ell va interpretar com un do diví. Va concebre la seva Art, que és un mitjà per a demostrar, amb arguments lògics, els articles de la fe. És, doncs, un sistema per a trobar la veritat, referent tant a Déu com a la creació. Des d'aquest darrer punt de vista, l'Art serveix per a investigar sobre la realitat.

Viatges, llibres i un objectiu

La seva vida està plena de viatges per Europa i la Mediterrània, que empren per convèncer prohoms, reis i papes de la necessitat de debatre (més que de combatre) amb els no creients per apropar-los a la fe cristiana. Recorre gairebé tot el món llavors conegut, va a diverses universitats europees i desembarca algunes vegades a les costes africanes amb la intenció de disputar amb els teòlegs musulmans i posar a prova la seua metodologia. Entre 1287 i 1293 visita Montpeller, París, Roma, Gènova i viatja per primera vegada al nord d'Àfrica (Tunis).

Algunes de les seves propostes van ser aprovades al concili ecumènic celebrat el 1311 a Viena del Delfinat (França). En general però les dificultats per convèncer els prínceps i els savis cristians amb el seu projecte li van provocar diversos desenganys. De fet, s'havia proposat un treball grandios i probablement impossible: edificar unes noves bases del saber humà segons l'Art, ideat per ell, i difondre'l per tot arreu.

Coll. de la Nova Library (Valencia, 1912)

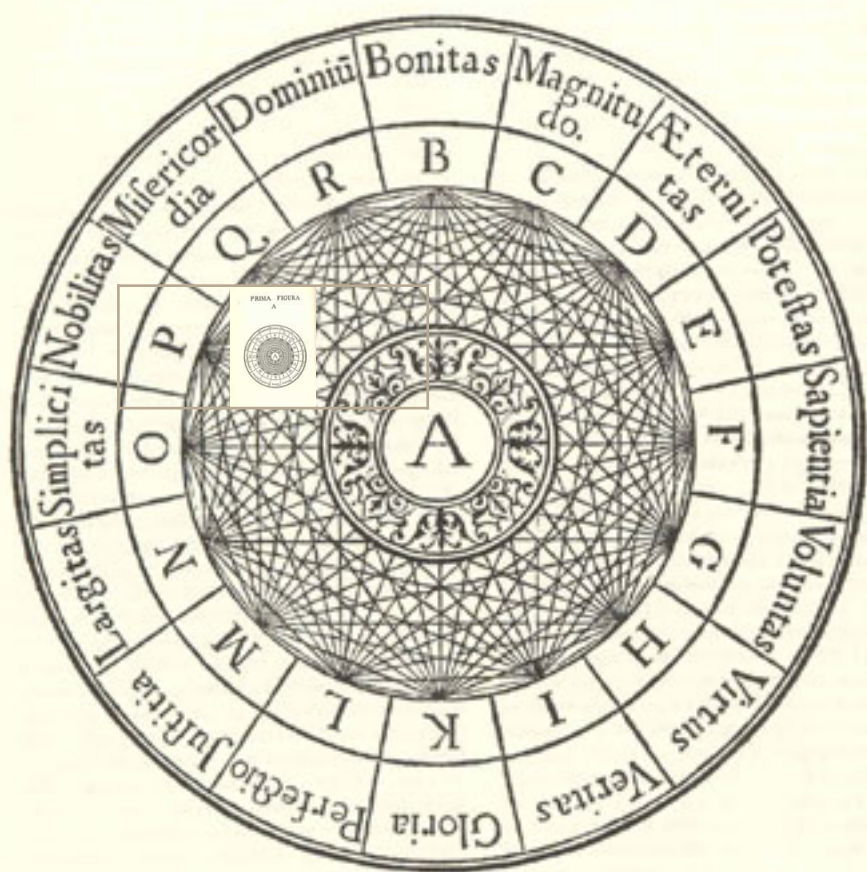

L'Art començà com un mètode per a la conversió dels infidels. Llull s'havia adonat que els mètodes tradicionals basats en l'autoritat dels textos sagrats eren inútils. Es tractava de mètodes que inevitablement desembocaven en discussions inacabables sobre com calia intepretar aquells textos; eren unes discussions que no només no satisfien ningú, sinó que permetien que cadascú restés convençut que la seva interpretació era l'única possible. Llull va decidir substituir aquestes ineficaces discussions hermenèutiques per un sistema basat en principis generals acceptables en les tres religions. Totes tres, per exemple, coincidien en l'existència d'un sol Déu necessàriament bo, gran i etern, que, a més, posseïa aquestes qualitats en el major grau possible. Totes tres religions també admetien el món físic de la ciència grega, així com el marc conceptual de la lògica i de la metafísica aristotèliques. Per això Llull va crear un mètode per a combinar aquests i d'altres conceptes considerats generalment acceptables amb la intenció de mostrar, entre d'altres coses, quines combinacions eren concordants les unes amb les altres i quines no. Aquest mètode implica una tècnica combinatòria capaç de generar arguments per a confirmar o desmentir una suposició original (o, en darrer terme, per a refutar la negació, de tal manera que en confirmi la veritat). La suposició posada a prova podia ser un article de la fe, qualsevol altre punt de la doctrina o, fins i tot, una pregunta relacionada amb la filosofia, la medicina, el dret, o qualsevol altre camp del coneixement contemporani. Un mètode com aquest no només tenia aplicacions més generals, sinó que, com Llull de seguida va comprovar, el seu abast general el transformava en una eina de persuasió, ja que esdevenia un parany per als adversaris que acceptaven consideracions aparentment innòcues rere les quals s'amagaven implicacions doctrinals insospitades.

L'Art té dues fases, la quaternària i la ternària, que reben el nom del fet que la majoria dels seus components bàsics són respectivament múltiples de quatre o de tres. A l'etapa quaternària, els arguments lul·lians es basaven en les típiques comparacions neoplatòniques, en què la bondat, la grandesa, la virtut, etc., concordaven amb l'ésser, i els seus contraris amb el no-ésser o la privació. Aquesta tècnica comparativa es pot estendre a les analogies entre els diferents nivells de l'ésser i també als exemples de les obres narratives de Llull, majoritàriament produïdes durant aquest període. En la fase ternària els seus arguments es basaven en definicions com "Bonea es aquella cosa per raó de la qual el bo fa el bé", i "Granea es aquella cosa per la qual bonea, duració, etc. són grans". Aquestes definicions aparentment tautològiques, de fet, corresponen a una realitat dinàmica en la qual allò que una cosa fa és gairebé més important que allò que és, un dinamisme que s'articula mitjançant la doctrina dels correlatius de Llull. Aquestes definicions eren, a més, unívokes, pel fet que eren aplicables indistintament al món diví o al món creat. Per això es podia aplicar la combinatòria de Llull a la creació d'arguments per mitjà de la mescla d'aquestes definicions.

PRIMA FIGURA A

En l'etapa quaternària de l'Art aquesta figura conté els setze atributs de Déu, anomenats 'dignitats' (o algunes vegades 'virtuts'), les semblances dels quals es reflecteixen en la realitat creada.

La figura es dibuixa amb una xarxa completa de línies entrecreuades per tal de mostrar que cada una d'aquestes dignitats concorda amb les altres. En l'etapa ternària de l'Art es redueixen a nou: bondat, grandesa, eternitat, poder, saviesa, voluntat, virtut, veritat i glòria.

PRIMA FIGURA T

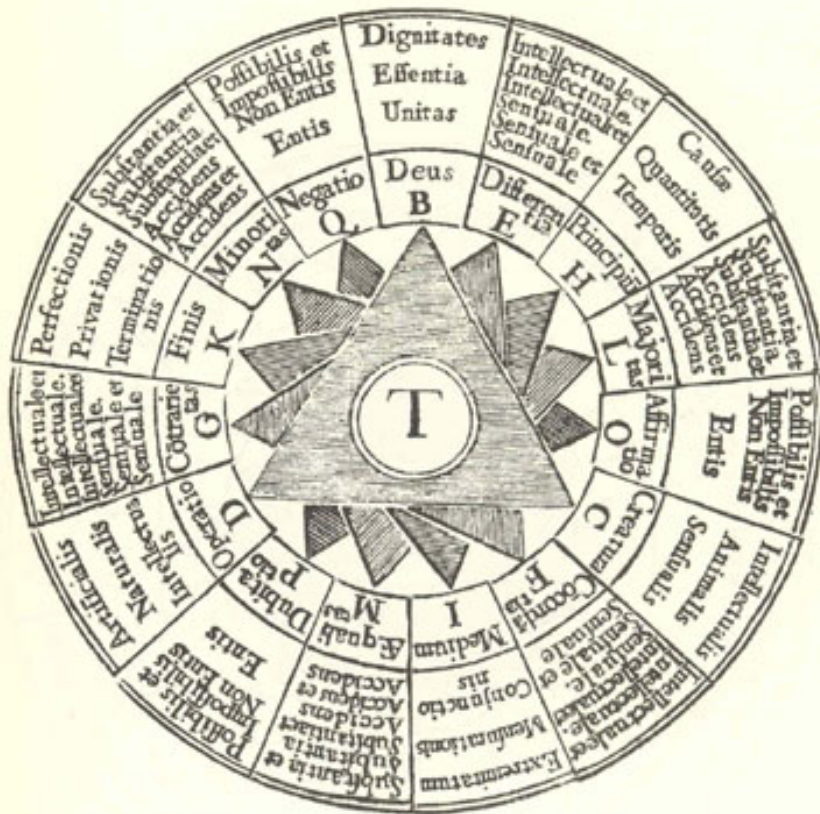

Figura T Aquest segon grup de principis es va establir en l'Art quaternària per tal de determinar els possibles modes de relació existents entre altres conceptes de l'Art.

Consisteix en cinc triangles de tres conceptes cada un: Déu, criatura, operació; diferència, concordança, contrarietat; començament, mitjà, final; majoritat, igualtat, minoritat; afirmació, dubte, negació. Així Llull podia establir, per exemple, la concordança entre dues dignitats o la contrarietat entre una virtut i un vici. En l'Art ternària el primer i el darrer triangle van desaparèixer i els components de la figura es van reduir a nou.

L'obra de Ramon Llull

S'han comptabilitzat fins a 265 títols de Ramon Llull, dels quals es conserven tan sols 30 còdexs originals. Heus aquí algunes de les seves obres principals, presentades per ordre cronològic.

1. *Ars compendiosa inveniendi veritatem* (1274). Constitueix la primera versió de l'Art, inspirada en la il·luminació viscuda a la muntanya mallorquina de Randa i escrita al monestir de la Real (Palma).
2. *Llibre de contemplació en Déu* (1273-1274). És el seu primer llibre. Ha estat qualificat d'«enciclopèdia sistemàtica de Déu i de la natura» i de «catedral bibliogràfica» per la seva ambició conceptual i per la seva enorme extensió (més de mil pàgines en la versió més compacta). Constitueix una crida constant a la pietat, per part d'un Llull que acaba d'experimentar la conversió i plora els seus pecats.
3. *Llibre del gentil e dels tres savis* (1274-1276). Presenta una polemica religiosa en termes tolerants entre un gentil que no té coneixement de Déu, un jueu, un musulmà i un cristià. Llull demostra un alt grau de coneixement de la religió islàmica i de la judaica. La ficció mostra un debat emotiu i elegant basat en combinacions binàries.
4. *Llibre de l'orde de cavalleria* (1274-1276). Petit tractat sobre els valors morals i religiosos vinculats a l'exercici de les armes.
5. *Doctrina pueril* (1274-1276). Catecisme didàctic, adreçat a un públic laic.

6. Romanç d'Evast e Blaquerna (1283). Es tracta de la gran novel·la de Ramon Llull, coneguda sovint per Blanquerna, i escrita a Montpeller. Blaquerna és el nom del jove protagonista, fill d'Esvast, que abandona la seva família i passa una sèrie de proves a la recerca de la perfecció espiritual. En el seu periple, arriba a abat i a papa i, com a tal, pren decisions importants, sempre de forma "correcta". Conté les obres Llibre d'Amic e Amat i Art de contemplació i és fruit de la maduració de la seva experiència espiritual a Miramar.
7. Llibre d'Amic e Amat (1283). Constitueix una joia de la literatura mística i presenta l'experiència contemplativa del monjo Blanquerna. Evoca subtilment la tradició sufí musulmana.
8. Art demostrativa (1283). Va ser escrita a Montpeller i constitueix una segona versió de l'Art de 1274. Es presenta acompanyada de les Figures i de l'Alfabet, que fan visibles els components estructurals de l'Art i faciliten el maneig dels mecanismes combinatoris i dels càlculs.
9. Llibre de meravelles (1287-1289). Aquest llibre, conegut també com el Fèlix, constitueix una ambiciosa novel·la didàctica i va ser escrita durant la seva primera estada a París. El protagonista, Fèlix, és un pelegrí que observa sorpres (en català medieval meravellat) la realitat de l'època. Combina la narració amb els diàlegs de caire didàctic. Conté el Llibre de les bèsties.
10. Llibre de les bèsties (1287-1289). Ocupa, dins del Llibre de meravelles, el lloc que correspon a un tractat de zoologia, però és en realitat una seriosa reflexió sobre la política i la corrupció en forma de fàula. En el personatge de Renard (la guineu), Llull retrata algunes de les facetes més tenebroses de la condició humana.

11. Taula general (1293-1294). Nova versió de l'Art, que escriu entre Tunis i Nàpols.
12. Desconhort (1295). Es tracta d'un treballat debat en vers entre Ramon (és a dir, ell mateix) i un ermità reticent a la seva causa. En el llibre expressa el seu propi desànim, després de trenta anys de lluitar per l'Art. En aquest poema incorpora recursos literaris propis de la poesia trobadoresca.
13. Arbre de ciència (1295-1296). Escrit a Roma, constitueix una versió de l'Art en forma d'enciclopèdia, destinat a un públic no universitari. No es tracta d'un catàleg a l'estil medieval tradicional, sinó que, mitjançant setze simbolismes arboris (que corresponen a altres tants capítols), mostra l'articulació entre totes les ciències, segons els principis de l'Art. És considerada la variant més bella i completa de l'Art lul·lià.
14. Arbre exemplifical (1295-1296). És el quinzè arbre o capítol de l'Arbre de ciència. Ofereix exemples dels catorze arbres anteriors, amb un caire fonamentalment temàtic; té una dimensió literària, didàctica i fins i tot lúdica.
15. Cant de Ramon (1300). Es tracta d'una autobiografia en vers, escrita a Mallorca, que cerca la complicitat del lector per a la causa de l'autor. En aquest poema, que també recorda la poesia dels trobadors, es plany de l'èxit limitat de la seva empresa, amb fragments molt emotius.
16. Retòrica nova (1301). Aquesta obra dóna consells i regles per fer discursos, els quals han de contenir quatre elements: ordre, bellesa, ciència i caritat. Llull és conscient del poder de la retòrica i la formula de nou.
17. Lògica nova (1303). Escriu aquesta obra a Gènova. En aquesta lògica, que qualifica de nova perquè està edificada sobre l'Art, pretén posar regles a la concepció de la realitat, més que al llenguatge, tal com correspondria a un tractat de lògica convencional.

19. *Art breu* (1308). Aquesta obra, escrita a Pisa, fou redactada amb voluntat simplificadora i per això ha estat la versió més difosa i llegida de l'Art. Inclou les Figures i l'Alfabet. Constitueix una versió abreujada de l'Art general última (1305-1308).
20. *Vita coetanea* (1311). Obra autobiogràfica dictada per Lluís a un monjo de la cartoixa de Vauvert, a París. Conté un bon nombre de detalls sobre la seva pròpia vida. Està considerada una de les millors autobiografies medievals.
21. *Fantàstic* (1313). Opuscle escrit durant el viatge de París a Viena del Delfinat, on s'havia de celebrar un concili de l'Església. Presenta un diàleg estèril entre el clergue Pere i Ramon (ell mateix). Es qualifica a si mateix de fantàstic, és a dir, de 'boig' en català medieval.
22. *Art abreujada de predicació* (1313). Escrita durant una estada a Mallorca. Es tracta d'una col·lecció de sermons i constitueix de fet una exposició de la seva idea de la predicació, que era el mitjà de comunicació més eficaç a l'edat mitjana.

Lull i la Llengua

Ramon Llull va escriure en català dues obres narratives extenses, el Blaquerna (1283) i el Llibre de meravelles (1287-1288), i en occità un cert nombre d'obres rimades (a partir de 1274): és el primer gran autor literari polifacètic de la història de les lletres catalanes. Malgrat el que n'han dit alguns crítics dels segles XIX i XX, no és correcte emfasitzar aquesta circumstància dient que és 'el Dante català', en el sentit que Llull sempre va concebre la literatura com un instrument de divulgació del seu missatge artístic quan s'adreçava a un públic determinat. Si el públic llegia novel·les, posem per cas, ell n'oferia una de 'nova', com un esquer per tal d'atreure'l i dur-lo dolçament cap a la ciència que salva. El català també el va fer servir per a la seva primera obra monumental, el Llibre de contemplació en Déu, que pertany a un gènere mixt, entre la literatura i el tractat, en part equiparable a una enciclopèdia. En català va redactar un text de polemica religiosa, el Llibre del gentil, reculls de proverbis, un tractat de medicina i un d'astronomia, llibres de filosofia i de lògica i l'Arbre de ciència, que es presenta com una via dinàmica d'accés a totes les branques del saber. La utilització del català per a la difusió de la ciència està força documentada a la Corona d'Aragó als segles XIV i XV. Des d'aquest punt de vista Llull només s'hauria avançat algunes dècades a un esclat de grans dimensions, estimulat per la potencialitat receptora del públic urbà. Les obres de contingut moral i catequètic, com el Blaquerna i la Doctrina pueril, d'altra banda, també reclamen una sensibilitat receptora particular, la de les inquietuds espirituals dels laics. Llull mateix es comptava entre els 'laics religiosos' que, sense renunciar a la seva condició d'homes de món, havien experimentat alguna forma d'una conversió.

El mateix pragmatisme que va fer de Llull un pioner en l'ús del català com a vehicle total de comunicació cultural, li va suggerir de potenciar les versions de les seves obres a altres llengües romàniques o de fer circular en llatí la major part dels seus escrits. El plurilingüisme és, en efecte, un dels trets més destacables de la personalitat intel·lectual de Llull, que va començar escrivint en àrab (no s'ha conservat, però, cap testimoni escrit en aquest idioma) i va saber combinar les diverses llengües dels seus possibles lectors.

En qualsevol cas, Llull és un gran escriptor, en el sentit que va produir una prosa sintàcticament travada i enriquida per un extensíssim repertori lèxic alhora literari, científic i filosòfic, sense deixar de banda els neologismes propis del seu sistema de pensament. Es tracta d'un fenomen insòlit en una tradició lingüística que tot just començava a poder exhibir traduccions d'obres devotes, històriques i científiques i relats cronístics de major o menor ambició. Contràriament al referent dantesc, tanmateix, convé posar de relleu que l'immens esforç lul·lià no va representar l'inici d'una influència continuada ni el punt de partida real d'una història cultural. La singularitat del projecte artístic i els atzars de la transmissió van fer que la història de les lletres catalanes medievals es construís per uns altres camins.

En aquesta pàgina podeu jugar i comprovar quan heu après sobre Ramon Llull

http://www.rutasramonllull.com/interactivo/index_cat.html